„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
пет пута на недељу.

ПРЕТПЛАТА и ОГЛАСИ
шаљу се на администрацију,
А РУКОПИСИ
уредништву „Браника“ у Нови Сад.

Рукописи се не враћају.

БРАНИК

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“

	За Угарску	Србију, Црну Гор и др. стране земљ	
на годину	К 34·—	46·—	дин.
на по године	К 17·—	23·—	„
на чет. „	К 8·50	11.50	„

Поједини бројеви стају 12 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 10 пот. од реда ситних слова

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући А. Пајевића у Дунавској ул. бр. 36.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ.

Бр. 81. У Новом Саду, у среду 25. априла (8. маја) 1912. Година XXVIII

Делегације.

Та, сасвим страна реч, која можда и неким нашим читаоцима није разумљива, постаје и онима, који граматикални значај те речи разуму, у многом погледу неразумљива, кад се тиче разумевања те речи у њеној примени на одношај међу једном и другом половином наше монархије, кад се тиче примене државноправнога одношаја међу Аустријом и Угарском. А ово је лако појмљиво, кад се зна, да таква одношаја, који постоји међу Аустријом и Угарском а који се показује у деловању делегација, нема нигде на свету, ни у једној европској држави.

Делегације су нека врста вишега парламента и над бечким и над будимпештанским парламентом. Мађари према свом државноправном становишту, да за независну Угарску не признају и не могу признати какав виши парламенат над угарским сабором, не ће ни да називају оно, што у Бечу називају „делегацијама“, тако, већ мађарску делегацију називају: земаљски *одбор* угарског сабора.

Па шта су те делегације? То су та парламентарна тела, која расправљају оне ствари, што су по државноправном поравнању међу Угарском и Аустријом од године 1867. *заједничке*, и то за Угарску по њену посебном законодавству у смислу XII. законског чланка од године 1867.

Но оно, чега нема ни у којој држави ни у Европи, ни у Америци, да парламентарна тела, која имају заједничких ствари, *не расправљају заједно*, него свако тело *за себе расправља*, постоји само у нашој монархији. Тога нема ни у Америци, јер онде поједине државе Сједињених Држава Северне Америке у конгресу у Вашингтону *заједнички расправљају и решавају*.

Сасвим је то друкчије међу Угарском и Аустријом. Бечки и будимпештански парламенат изабере из своје средине изасланике, *делегате*, који се наизменце састају у Бечу и у Будимпешти и ту *посебице* (чак и у сасвим посебним зградама) расправљају заједничке ствари између Аустрије и Угарске. Једна делегација другој саопштава своје закључке посредством тако званих *нунција* или порука. Тек кад закључци обеју делегација нису сагласни, онда се тек обе делегације састају у заједничку седницу. Али онда ту нема никакве расправе, него се *само гласа* Ако свака делегација остане при свом закључку, онда *решава владар* у корист једне или друге делегације. Према томе иако ово бива врло ретко, владар некако апсолутистички решава најважније ствари, јер се те ствари тичу војске, спољашњих послова, заједничких трошкова, а сада већ и босанско-херцеговачких ствари, иако Босна и Херцеговина не шиљу из свога сабора делегате нити у угарску, нити у аустријску делегацију. Дакле се за Босну и Херцеговину решава по оном: de nobis sine nobis, о нама без нас.

Иако Мађари на том настоје, да делегације не узму облик каква парламента, ипак владарев поздрав једној и другој делегацији има значај престонога говора, те с тога иноземство те владарске поздраве делегацијама сматра за праве престоне говоре. А да и Мађари сматрају своју делегацију као неки виши парламенат, доказ је већ и то, што у угарску делегацију до сад за ово 45 година никад *ниједан* народносни посланик није био изабран.

Установа делегација на сваки начин је једна *анормална*, сасвим изванредна државна и парламентарна установа, које нема нигде на свету.

Кад се после немачке апсолутистичке владавине године 1860. градила *октобарска диплома* па се увела уставност и кад је та уставност требала да има облик државноправне автономије појединих земаља и покрајина, установило се, да земље угарске круне задржавају свој посебни устав, али да ипак буду представљене у бечком царевинском већу или Рајхсрату. Но у октобарској дипломи то се тим начином установило, да буде *шири и ужи Рајхсрат*. Ствари, које се тичу како земаља угарске круне, тако и аустријских земаља, расправљале би се у *ширем* Рајхсрату, а ствари, које би се тицале аустријских земаља, расправљале би се у *ужем* Рајхсрату. Али то расправљање не би било такво, као у данашњим делегацијама, него би било право *парламентарно* расправљање. Но на ово Мађари нису хтели *никако да пристану*, па после битке код Краљева Градца у години 1866., која је по Аустрију испала несретно, меродавни бечки кругови и неки део аустријских државника пристадоше на *дуализам*, на облик *двеју* држава, на државноправно поравнање од године 1867., а та државна система постоји и данас.

Познато је, да су ових дана обе делегације у Бечу држале своје расправе, и то тако кратке, да су за нека три дана биле готове. Тицало се тога, да се установи *привремени*, за шест месеци, заједнички државни прорачун, јер је ствар била врло журна. Али се баш у том кратком заседању делегација показала *анормалност* те читаве државне установе.

Због изванредног и незаконитог стања у Хрватској, које је настало са *Цувајевим* комисаријатом и које је изазвало највеће огорчење не само у Аустрији, него и у иноземству, дошло је до правога сукоба међу Аустријом и Угарском. У Бечу су, како у Рајхсрату, тако и у аустријској делегацији, најжешће нападали како угарску владу, тако и угарски сабор. На ово се мађарски државници и угарска влада нашли у највећој мери увређени, јер казиваху, да се оних онде у Аустрији ништа не тиче оно, што бива у Хрватској, која спада под област Угарске, па се они онде у Аустрији *немају мешати у ствари Угарске*. Но на ово су они у Бечу најжешће у Рајхсрату и у аустријској делегацији одговорили: *да их се те како тиче оно, што бива у Хрватској*, а иначе се зато, што је данас *Хрватска стављена изван закона*, па се тиме вређају *интереси укупне монархије* а ово упливише и на читав положај монархије у спољашњој политици. Оно, што су у том погледу говорили против Мађара у бечком Рајхсрату и у аустријској делегацији Хрвати из Далмације, Словенци па Чеси, ми једва да бисмо могли саопштити у нашем листу. Садашњи вођа чешкога народа, *др. Крамарж*, ударио је у жице, којих тон је морао запрепастити мађарске политичаре. Др. Камарж у својој огорчености због ствари у Хрватској, рекао је, нека се Мађари, кад хоће да правдају комисаријат у Хрватској, чувају, да у Бечу не дођу на ту мисао, да за Угарску уведу комисаријат! Наравно, да су у Будимпешти таки повикали: „Није ли то претња са Виндишгрецом и Хајнауом?“ По себи се разуме, да је у највећој мери могао бити огорчен гроф Стеван *Тиса*, који се издаје за ак-Мађара, па се Тиса затрчао и рекао: „Ако они у аустријској делегацији не ће да респектују нашу државну самосталност, већ хоће да *се мешају* у ствари Угарске, ми ћемо мирно у угарској делегацији посвршавати наше ствари, не ћемо тражити додира с њима, а они нека раде, што хоће! Нас не ће заплашити претња“. Нама се чини, да Тиса није добро размислио ствар, кад је заузео становиште, које је означио према Аустрији и аустријској делегацији! Та ово не би значило ни мање ни више, него *кидање са дуализмом*. А зна ли Тиса, шта ово значи, особито у данашњим приликама. Шта би данас Угарска и Мађари без дуализма?

Но као највећа бомба за мађарске политичаре био је у аустријској делегацији говор *кнеза Шварценберга*. То је потомак онога великога кнеза Шварценберга, чији велики споменик стоји на једном од највиднијих места у Бечу и који је био врховни аустријски командант, кад су савезници после победе над Наполеоном I. ушли у Париз. Па и данашњи праунук тога Шварценберга вреди као уман првак читаве аустријске аристократије. Он је *председник Великашке Куће* бечкога Рајхсрата. Велико одликовање. Па тај кнез Шварценберг држао је жесток говор против мађарске владе и мађарских државника због Хрватске, те је довикнуо мађарским политичарима: „А што се Ви жацате због *тријализма*, кад Босна и Херцеговина већ и онако представљају једно *треће* државно тело?“

Што се тиче остале расправе у делегацијама осим о Хрватској, то се нови министар спољашњих послова гроф *Берхтолд* сасвим по обичном и старом калупу отарасио своје задаће: да су односи са свима државама најповољнији. Комплименте, које је руски министар спољашњих послова *Сазонов* недавно управио на адресу Аустро-Угарске, вратио је гроф Берхтолд још у већој мери на адресу Русије. Али је ипак гроф Берхтолд морао приметити, да су односи међу Русијом и Италијом у најновије време постали најсрдачнији, а то гроф Берхтолд узима на знање, пошто је Италија савезница Аустро-Угарске и Немачке. Али на то велимо: лепа савезница та Италија!

Проговорио је у делегацији нови министар за Босну и Херцеговину *Билински*. Ми уважавамо, што је Билински био бар толико искрен, да је признао, да се на терет Херцег-Босне ставили многи милијони, који су потрошени на железнице за *стратегијске сврхе читаве монархије* и које не служе интересима Босне и Херцеговине.

Иначе је било у делегацијама и то интересантно, што је војни министар *Ауфенберг* лепо седео на свом месту па држао и говор а није се побојао, да ће га мађарски политичари отерати, као што су се у Будимпешти разметали, кад је исти Ауфенберг имао познати сукоб са грофом Куеном-Хедерваријем.

Последње заседање делегација било је кратко, али врло значајно. Хрватска је са Цувајевим комисаријатом задобила велик значај, како у монархији, тако и у иноземству. Говори, који су држани, како у бечком Рајхсрату, тако и у аустријској делегацији, прави су пораз за мађарске политичаре.

△

Италијанско-турски рат.

Европска дипломација доспела је на мртву тачку са својим покушајем за посредовање око мира. Велесиле су и у Риму и у Цариграду добиле неповољан одговор. Сад искрсава план за *међународну конференцију*, али и ова тешко да ће имати успеха, јер по свој прилици, да ни Италија, ни Турска не би отишле на ту конференцију.

— Окупација турских острва. —

Рим, 5. маја.

Италијанска флота искрцала је војску на острву Родос (у Малој Азији). Министар-председник *Јолити* је то јуче саопштио заступничкој кући, која је окупацију Родоса одушевљено поздравила.

Цариград, 6. маја.

Овде се чује, да је италијанска флота опколела острво Хијос.

— Разорени бродови. —

Цариград, 5. маја.

Турска канонијера „Семендар“ је имала задатак, да припреми вађење мина из Дарданела. На том броду било је четири официра и осам матроза. Једна мина се издигла из воде, канонијера одмах оде к њој, да је учини безопасном, али мина прсне и разори брод.

Амерички пароброд „Тексас“ није потонуо од мине, него су га топовима са утврђења у Смирни потопили, јер су на „Тексасова“ капетана посумњали, да је шпијонирао у корист Италијанцима.

— Са афричког бојишта. —

Рим, 5. маја.

Агенција Стефани јавља: Генерал *Гаријони* је с једним италијанским и једним аскаријским батаљоном и једним одељењем машинских пушака

напао турско-арапско одељење од неких 2000 војника, који су се ушанчили, да држе у својој власти пут из Туниса у Триполис. Италијанци су после кратке паљбе бајонетским јуришем напали ушанченога непријатеља и истерали су га из шанчева. Непријатељ се у нереду спасавао и претрпео је тешке губитке.

Листови римски истичу заузеће Лебде и подсећају на то, да је Лебда била постојбина римскога цара Септимија Севера.

Код Бу Хамета су Италијанци имали победоносну битку. Италијанци су јуришали на непријатељске положаје, непријатеља су отерали па се вратише с богатим пленом у Бу Хамет.

Хомс, 5. маја.

(*Службено.*) Јуче је наше војнике, који су градили одбранбене шанчеве, стално узнемиривала непријатељска паљба. Пуковник *Мацошо* изашље компанију 37. пешадијског пука, који отера непријатеља. Један италијански официр и један војник погибоше, један официр и један војник су рањени.

— Бомбардовање из ваздуха. —

Цариград, 5. марта.

Према вестима из Триполиса италијански управими ваздушни брод бацио је доле 16 бомби близу сенитског табора те су бомбе убиле једног војника и шест Араба. Истога дана је други ваздушни брод бацио бомбе на болницу Црвеног Полумесеца код Азизије. Овде је убијено два човека.

Велике задужбине
ЕВГЕНА ДУМЧЕ
у добротворне и просветне сврхе.

Врли српски родољуб и добротвор господин Евген *Думча* и супруга му госпођа Петронела прославили су пре неколико дана педесетгодишњицу свог сретног брачног живота, па су том приликом уз досадања своја силна добра дела основали и ове велике задужбине:

А) *у готову новцу*: прилог за градњу школ. зграда у будимској епархији овим српским прав. црквеним општинама и то: 1. Бати К 3500, 2. Чипу К 2500, 3. Калазу К 500, 4. Илочцу К 500, 5. Литоби К 500, 6. Долнанани К 500, 7. Жумберку К 500, 8. Ланчуту К 500, 9. Вемену К 500, 10. Српском Гарчину К 500·—.

Б) *у 4% угарској ренти у крунама*: 11. Сентандрејском ватрогасном друштву 1000·— круна, 12. Сентандрејској римокатоличкој девојачкој архиепископској школи К 1000, 13. Сентандрејском хришћанском радничком друштву К 500, 14. Сентандрејском католичком занатлијском друштву К 500, 15. Сентандријској израелитској основној школи К 500, 16. Сентандрејском српском црквеном певачком друштву »Јавору« К 1000, Сентандрејској српској православној црквеној општини: 17. за фонд преображенске цркве К 1000, 18. за школски фонд К 1000, 19. за сиротињски фонд (камате се имају издати сваке године 5. маја једној сиротој породици или удовици) К 1000, 20. прилог за оправку пожаревачке цркве К 500, 21. прилог за оправку збешке цркве К 500, 22. Српској православној црквеној општини у Црвеној Цркви за оправку цркве К 500, 23. Српској православној просветној женској задруги „Свете Мајке Ангелине« у Будимпешти К 2000, 24. Српском трговачком и занатлијском друштву »Слози" у Будимпешти К 500, 25. Друштву »Колу Младих Срба« у Будимпешти К 500, 26. Српској православној великој гимназији у Новом Саду (из камате да се награде при крају сваке школске године два сиромашна добра ученике I., II. или III. разреда) К 2000, 27. Српском Народном Позоришту у Новом Саду К 1000, 28. Српском учитељском конвикту у Новом Саду К 500, 29. Трговачкој Омладини у Новом Саду К 500, 30. »Слози«, удружењу бивших ученика и ученица српске велике гимназије у Новом Саду К 500, 31. Друштву за потпомагање српских ђака у Прагу К 500, 22. Интернату-алумнеуму српске православне мушке учитељске школе у Сомбору К 1000, 33. Интернату српске православне мушке учитељске школе у Пакрацу К 1000, 34. Српској православној вероисповедној женској школи у Горњем Карловцу (прилог за градњу школске зграде) К 1000, 35. Српском академском друштву за помагање сиромашних а вредних Срба у краљевском свеучилишту Фрање Јосифа у Загребу К 1000, 36. Добротворној Задрузи Српкиња у Загребу (као чланарину) К 500, 37. Добротворној Задрузи Српкиња у Загребу (прилог за градњу Интерната) К 1000, 38. Добротворној Српској Женској Задрузи у Осеку (прилог за градњу дома) К 500. 39. Српској православној великој гимназији у Сремским Карловцима (из камате да се награде при крају сваке школске године два сиромашна добра ученика I., II. или III. разреда) К 2000, 40. Српском народном црквено-школском Фонду Св. Саве у Сремским Карловцима К 1000, 41. Богословском књижевном друштву »Слози« у Сремским Карловцима К 500, 42. Српском соколском друштву у Сремским Карловцима К 1000, 43. Српском соколском друштву у Беловару К 500, 44. Српском соколском друштву у Двору К 500, 45. Српској православној црквеној општини у Помазу (камате имају се издати сиротињи сваке године на Ђурђев дан) К 1000, 46. Српској православној црквеној општини у Чобанцу (камате као под бр. 45.) К 500, 47. Српској православној црквеној општини у Будакалазу (камате као под бр. 45.) К 500 и 48. Српској православној црквеној општини у Ловри (камате као под бр. 45.)

Капитали се не смију потрошити. Изнимка је дозвољена само код оних заклада, које служе на то, да се оправи или назида црква или школа. Закладне своте доставиће се дотичнима у току месеца маја о. г. преко Будимпештанске Филијале Загребачке Српске Банке.

Саопштавајући ово српском свету, кличемо великим народним добротворима господину Евгену Думчи и супрузи му госпођи Петронели: Хвала Вам и слава до века!

Делегације.

— Аустријска делегација према мађарској политици и према стању у Хрватској. — Расправа о тријализму и о спољној политици монархије. —

Седница аустријске делегације од 2. маја о. г. била је *врло важна*, јер је у њој пало значајних изјава о данашњој мађарској политици према краљевинама Хрватској и Славонији, која је политика — може се рећи — **једнодушно осуђена** од стране делегата *свих* аустријских народа. То је *јако непријатно* мађарској штампи и ова сада кука и бесни, што се Аустријанци мешају у »унутрашње ствари« краљевине Угарске.

Први пут, од како је анектирана Босна и Херцеговина, пала је у аустријској делегацији реч о **тријализму**. И ту реч је отворено, без устезања рекао нико мањи, него кнез Карел *Шварценберг*, вођа деснице у аустријској Господској Кући, дакле вођа једне велике, меродавне странке аустријске. Ма да носи чувено, историјско *немачко* име, кнез Карел Шварценберг је исто тако *одушевљен Чех и Словенин*, као и цела остала његова богата, моћна породица. И тај *чешки* кнез са *немачким* презименом отворено је захтевао у овој седници аустријске делегације, да се монархија стави на темељ **тријалистички**, т. ј. да Босна, Херцеговина, Далмација, Хрватска, Славонија, Истра, а евентуално и Крањска на југу монархије сачињавају *засебан државни склоп* у оквиру монархије.

Тај говор кнеза Шварценберга је громовито одјекнуо у Угарској. Сви мађарски листови, а и бечка „Нова Сл. Преса", која стално дува у рог свагдашње мађарске владе, жестоко су навалили на кнеза Шварценберга исто онако, као што су напали на младочешкога првака делегата дра Карла *Крамаржа*, који је изјавио, да *се и у Угарску може послати кр. комисар*. То су све последице агресивних изјава угарскога министра-председника Лукача у његову програмном говору.

* * *

У расправи о прорачунској провизорији у седници аустријске делегације од 2. маја о. г. први је узео реч делегат др. Тома *Масарик* (Чех), који је најпре упозорио на хрватски нагодбени закон те означио ово делегацијоно заседање државноправно и формално за промашено, а за тим се окреће против изјава угарскога министра-председника Лукача, који је говорио о опасним струјама у Хрватској, које да се морају спречити, и да пракса санкционира поступак угарске владе у Хрватској! Поступак против шест милијона српско-хрватског народа у Аустро Угарској мора се означити као *злочин*. Говорник пита, је ли истина, да је аустро-угарски посланик у Београду поступио код српскога министра иностраних дела због посете загребачких ђака у Србији. Цела политика у Хрватској и на Балкану није аустријска, него мађарска. Министар за Босну, кад пропутује кроз Босну, свакако ће друкчије говорити, него сада. Зашто се др. Билински изјаснио против тријализма, не може се управо разумети. Угарска према свима својим народностима поступа брутално. Услед жалосних прилика је угарска влада обећала, да ће увести опште бирачко право. Заједничкоме министарству, које трпи такове прилике, говорник не може поклонити поверење.

Говорећи о Берхтолдову експозеу, вели Масарик, да похвала Тројнога Савеза још није суд о Тројном Савезу. Увек су нам понављали, да је Тројни Савез створен за издржавање мира. А погледајмо Италију и њен рат! Немачка је везана својом светско-привредном политиком, Италија је пак у Африци. Посматрамо ли слабост Русије, све то заједно даје кључ за врло повољан положај Аустрије, којој би сада била дужност, да се сабира на свима пољима. Био Тројни Савез или не, није Тројни Савез главно. Хоћемо да будемо самостални. О *Балкану* нема министар ништа да каже, до ли што хвали Бугарску. Занимало би, шта би имао да каже *о Београду и о Цетињу, да ли се Цувајевим системом може тераши тамошна балканска политика*. Шта има министар да каже о Младотурцима, које је његов претходник тако мрзио? Дипломате нека се не граде миротворцима, а министар иностраних дела нека буде уздржљивији у својим лекцијама о патријотизму. Сваки пристојан човек у овом телу зна, шта му је патријотска дужност те не треба поуке о том.

Делегат кнез Карел *Шварценберг* (чешки феудалац) најпре опширно говори о иностраној политици, а нарочито о потреби *споразума с Русијом*, па онда прелази на *југословенско питање*. Стање у југословенским деловима наше монархије не може трајно оставити министра иностраних дела нетакнутог. Стање једнога народа, који је до сада припадао највернијим народностима наше државе, који је припомогао спасу опстанка државног, а чија судбина је у тесној вези си југословенским питањем, од животнога је интереса не само за оно народно племе, него и за целу нашу монархију. (Живо одобравање.) Указујући на *изнимно стање у Хрватској* спомиње говорник меморандум хрватских заступника. Неке тачке тога програма, на пр. потпуну државноправност земаља хрватске круне не одобрава, али у томе меморандуму има и много не неоправданих жеља, али је на тај меморандум одговорено указивањем на корпу за папир. Такав је поступак за жаљење, јер поткопава повере, ње Хрвата према укупној монархији. Мере против Хрватске могле би на жалост имати много замашнијега дејства да народ, који у монархији више не налази онога што осећа да има права тражити, иде на сусрет опасности, да подлегне искушењима, да другде тражи помоћи и наслона, а то би дејство још много више било за жаљење. Не сме се заборавити, да је главни узрок и најнепосреднији повод за анексију Босне и Херцеговине била великосрпска агитација и пропаганда (?). Све, што потпомаже великосрпску пропаганду, не само да је опасно у погледу унутрашње политике, него много значи и за инострану политику и сачињава највећу опасност ремећења толико жељеног status-a quo на Балкану.

Изјава грофа Штирка у *хрватској ствари* апсолутно се не може сматрати као уплетање у послове друге државе или у мере оностране владе, јер та изјава није ништа друго, него одјек прилично општих осећаја, да прилике у Хрватској не могу остати без дејства и на друге народе у југословенском крају. Чудновато је, како су с оне стране Литаве *осетљиви*, кад се говори било ма шта о хрватским стварима. Та осетљивост прилично је изражена у говору министра-председника *Лукача*, који је мере, предузете у Хрватској, образложио с једне стране праксом а с друге државном потребом. Ту се ипак мора запитати, да ли министар-преседник беше свестан замашаја својих речи у државноправном погледу. Јер ако он признаје, да се право државне потребе може применити на известан крај, он не ће моћи порицати, да се то право у будуће може *проширити* и на други крај па можда и на целу државу. Примењивост права државне потребе не може се ограничити на извесне границе (Живо одобравање) Судбина хрватског народа је у тесној вези са судбином и развитком југословенског питања, које није локално питање, него је од животног интереса за читаву монархију те се не може решити само у другој половини монархије. Ови односи имају значаја и за утеловљење Босне и Херцеговине монархији, јер се утецај три владе и пет парламената на унутрашње прилике Босне не ће моћи одржати. Од новога министра финансија говорник је очекивао, да ће настојати, да у Босни свршава лапидаран посао. Говорник на своје разочарање види, да ће у Босни и даље остати код привремености.

Ако уочимо утеловљење Босне и Херцеговине укупној монархији, постоји опасност, да ће у тим земљама мало по мало настати тежња, да се према познатим примерима постигне потпуна државност. *Онда ћемо, хтели не хтели, имати тријализам*, од кога и заједнички министар финансија има извесну бојазан, а који он никако не намерава подупирати. *До успешне и трајне конфигурације укупне монархије* и до сходног утеловљења Босне и Херцеговине *не може се доћи друкчије, него* **путем тријализма**, али не до тријализма, који би био умножење дуализма, него који шта више представља *компромис између федерализма и централизма* те је можда он једини пут, на коме је могуће скупити и решавати заједничке послове у једном заједничком парламентарном телу.

Наравно, ово питање није актуално. Говорник потпуно схваћа, да ова замисао и сећање на тријализам није симпатично с оне стране Литаве, али с друге стране не разуме, како озбиљни људи с ове и с оне стране мисле, да могу обићи око овога питања. Отворено признавши, та ми смо делимице већ у тријализму, јер су Босна и Херцеговина треће државно тело. Питање утеловљења Босне и питање многима можда несимпатичнога тријализма мора се расправљати у мирном добу, а не у добу, *слабости*, као што је на жлост било у доба, кад је стваран дуализам.

Делегат *Њемец* (чешки социјалиста) говори о експозеу министра иностраних дела и вели, да се на послетку све тежње за миром свршавају са умножењем војске и флоте. Заједнички министар финансија нека за аустријски новац не тера мађарску политику. Говори о приликама у Босни и Херцеговини и изјављује, да је за културни развитак тих земаља до сада мало учињено; жели, да се *ошкуи кметова* убрза и да се босанским радницима допусти право удруживања. Нејасни државноправни однос Босне не може даље трајати нити се може одржати. У Угарској се једном већ мора увести опште право гласа. Југословенско питање добија сада велику важност за даљи опстанак државе, мора се настојати, да се задобију симпатије Југословена и онда се не треба бојати југословенског иредентизма.

Делегат *Седлак* (Чех) изјављује, да су сви Словени солидарни с Хрватима. Снага државина почива не само на њеној војничкој сили, него на задовољењу њених народа.

(Свршиће се.)

Политички преглед.

— Угарски сабор. У седницу заступничке куће од 23. априла (6. маја) опозиција је дошла у великом броју, дочим владинаца беше мало. Пре седнице је министар-председник *Лукач* у ходницима саборнице конферисао са опозицијоним вођама грофом Апоњијем, Кошутом, Јуштом и другима. Кад је седница отворена, узео је реч грор *Апоњи*, да говори о владину програму. Сабор — рече — стоји пред загонетком, јер није јасно, зашто је Куен две недеље после свога поновнога наименовања морао дати оставку. Према парламентарном обичају оставка се даје, ако министар-председник изгуби поверење већине саборске или поверење круне. Прво не беше случај код Куена, према том је Куен морао

изгубити крунино поверење. Куен је при иззађању свога програма дошао у противност са круном, али је сачувао државноправно становиште. Али и Лукач и већина су свечано изјавили, да су са тим становиштвм солидарни. Против се парламентарном обичају, кад се министри-председници измењују као маријонете.

— **Промена код босанске владе.** „Хрватски Дневник“, лист арцибискупа сарајевског Штадлера, јавља, да ће код босанско-херцеговачке земаљске владе постати одељним предстојником за правосуђе др. *Мандић*, потпредседник земаљског сабора, одељним предстојником за привреду дворски саветник др. Теодор *Зуруник*, одељним предстојником за финансије дворски саветник др. *Сертић*, а одељним саветником за богоштовље и наставу др. *Башагић*.

Вести из места и из народа.

Нови Сад, 24. априла 1912.

— **Попис поротника у Новом Саду.** Новосадски градски начеоник, краљевски саветник др Владимир *Деметровић* издао је ову објаву: Сваки мушкарац, који станује на земљишту слободне краљевске вароши Новог Сада и на салашима, а који је угарски држављанин и ове године навршава двадесетшесту годину свог живота а годишње плаћа бар двадесет круна директне државне порезе или, у колико је привремено ослобођен од порезе, има толико имање, колико одговара толикој своти директне државне порезе, даље без обзира на порезу ако је: свештеник, члан Мађарске Научне Академије, доктор, дипломисан: професор, адвокат, мерник, неимар, капетан на броду, економ, апотекар, шумар, рудар, учитељ, хирург, ветеринар, затим онај, који је свршио вишу уметничку или другу вишу стручну школу, напослетку и онај, који је положио средњошколски испит зрелости, сви ти нека се или лично или преко опуномоћеника јаве пописној комисији у звању градског начеоника од 3. (16.) до 15. (28) маја о. г., како би могли бити уведени у главни списак људи, који су способни за поротнике, за годину 1913.

— **Новосадски вашар.** Ововарошка капетанија издала је ову објаву вашара. Земаљски марвени и *занатлијско-трговачки* вашар у Новом Саду одржаће се 5. (18.), 6. (19.) и 7. (20.) *маја* 1912. године на пирошком путу поред реформатскога гробља. На вашар је дозвољено уз прописани пасош дотерати сваку животињу из места, у коме не влада зараза.

— **Страјк радница у новосадској свилари.** У овдашњој свилари, којој је закупник француска фирма Беранже, избио је *страјк радница*. Није ни чудо. За јадну надницу од дневних *30 потура* ради у тој фабрици *много девојчица испод 10 година*. Жалост је погледати ту децу, како у вече бледа и изнурена иду кућама својим. Ни старије раднице нису боље награђене. Највећа је надница 1 К 50 п. Раднице се уз то туже, да с њима *сурово поступају* и да их сваки час без икакве њихове кривице глобе са 10—15 потура. Кад је ономад избијена једна девојчица, раднице оставише рад и сад захтевају, да се укину глобе и злостављање и да се створи кућни ред. Наравно, да је то тесногруда фабричка управа одбила. Ствар сиротих радница узела је у своје руке овдашња управа социјално-демократске странке и сада се воде преговори.

Питамо ми, а где је варошка капетанија као првостепена обртна власт? Како њој да ништа није познато, шта се збива у свилари?

— † **Драго Памучина.** У Сарајеву је пре петнаест дана у 75. години свог века преминуо ондашњи угледни трговац и одушевљени Србин Драго *Памучина*. Покојник је био племенит човек, добар друг и искрен пријатељ. Где је год могао, свакоме је чинио добра. Био је вредан и раден те је својим поштеним радом стекао леп иметак. Спровод му био је импозантна манифестација симпатијама и поштовању, које је честити покојник уживао у свим сарајевским круговима. Покој души му и вечан му помен!

— **За сиромашне школе у будимској епархији.** За чланове добротворе Епархијског Фонда будимског уписали су се са уплатом од 500 К: славни *Архидијецезални Административни Одбор* у Ср. Карловцима и г. Никола П. и Персида *Савковић* у Путинцима, те тако знатно припомогли сиромашним школама. Тако исто притекли су лепим свотама у помоћ ови: г. др. Веселин *Ђисаловић*, гл. школски референт с прилогом од 100 К; *Српска Виша Девојачка Школа у Новом Саду* са лепом свотом од 576 К 90 п., коју су скупиле вредне ученице и врсна профес. колегија исте школе; Давид *Бркић*, поседник у Мохачу и члан Епархијског Школског Одбора Будимског са прилогом од 200 К; *Инђијска Српска Штедионица* са скупљеним прилозима у износу од 401 К 90 п.; Аркадије *Павловић*, школски управитељ у Сентомашу, са прилогом, што су га скупили тамошњи учитељски збор и школска деца у износу од 188 К 40 п. а црквена опћина у *Сентомашу* пак послала је 330 К и 10 п. — На похвалан начин, а на који треба да се угледају и други наши трговци, притекао је овим школама у помоћ и угледни трговац мушког и женског одела, који је већ дао свој прилог овим школама, г. Стеван *Капамџија* у Новом Саду са 23 К прилога, а коју је своту скупио од трговачких путника и то ових из Беча: Стеве Марковића и Јене Дајча по К 5, Вилхелма Кона, Рудолфа Шаја и Макса Алтара по К 2 и ових путника из Будимпеште: Морица Вајха К 5, Липота Голдштајна и Н. Н. по Круна 1.

Свима скупљачима и прилагачима нека је најтоплија хвала!

— † **Никола Деметровић.** У Старој Молдави је 12. (25.) априла о. г. после дуга и тешка боловања у 74. години свог века преминуо ондашњи трговац Никола *Деметровић*. Покојник је пуних педесет година самостално и родио радњу и стекао је себи уважења како у своме месту тако и у целој околини. Вечан му спомен!

— **ДОБРЕ КЊИГЕ**, из свих књижевних родова, **шаље одмах по поруџбини** уз плаћања при примању, књижарски завод **»Напредак« у Земуну, издавач »Српских Класичних писаца.«** I.

Новости са стране.

— **Суза Падеревскога.** Међу несрећним жртвама Титаникове катастрофе или управо међу оним именима, која нису забележена у списку спасених путника, била је и једна Американка, мисис Перкинсова, из Филаделфије, која је била чувена и заслужна скупљачица. Међу њеним многобројним реткостима био је и зуб славног електротехничара Едисона и витица славног француског песника Алфреда де-Мисета. Али је имала и ванредно лепу драгоценост, коју је стално носила уза се и са које су јој завиделе њене многе пријатељице. Била је то бочица од кристала, у којој је — веле — била суза чувеног пијанисте Падеревског. Но то свакако већ личи на легенду.

НОВИЈЕ.

Будимпешта, 23. априла. Лист „Н. В. Тагблат“ јавља, да ће Јулије *Јушт* и *од краља* чути, какво је крунино становиште у погледу актуалних политичких питања. Онда и Јушт мора увидети, да је круни нужно брзо спровађање коначне одбранбене реформе, а не провизорија.

У мађарским владиним круговима ништа не знају о том, да ће Јушт бити позван краљу на аудијенцију.

Сарајево, 23. априла. Уједињени хрватско-муслимански клуб народних посланика на земаљском сабору издао је изјаву, у којој *протестира против увађања комисаријата у Хрватској* те уверава угњетену Хрватску о потпуној симпатији свих словенских и осталих културних народа те их соколи да истрају.

ТЕЛЕГРАМИ

УРЕДНИШТВУ »БРАНИКА«.

Стање у Угарској.

Будимпешта, 24. априла. Услед ономадашњега говора министра-председника Лукача, који је *најжешће осудио јуштовачку опструкцију*, назвав је *револуцијонарном* и *терористичком* и навестив борбу против ње, владина странка је радосна. *Јушт* је изјавио, да ће тај Лукачев говор допринети, да стање постане критично. Гроф Теодор *Бањањи* вели, да је расплет немогућ, јер је Лукач усвојио Тисине и Куенове лозинке.

Италијанско-турски рат.

Цариград, 24. априла. Турска војска на острвима у Архипелагу спремна је на отпор. Италијанци ће ту наићи на исти отпор, као и у Триполису. Предстоји изгон свих Италијанаца из Турске.

Босоме Мити Ђорђевићу у учитељском трњу.

— Реч на његову броширу „Две трњине из учитељске баште“.

И у другим народима има што мањих, што већих несугласица и разилажења у погледима на јавне или друштвене послове, али да се тако бестидно употребљавају у борби нечасна средства, као: лаж, подметање, извртање и смутљивост, као у нас Срба, тога нема ваљда ни у једном народу на свету. У многим народима јаче је развијена свест о моралу и правди, па они, који хоће да греше против онога, што се не слаже с чашћу и поштењем, на просто буду *уништени*, да се до моралног поправљења не могу више ни да показују у друштву часних и карактерних људи, а не још да се размећу са неким играњем улоге у јавном животу.

Кад то време дође и код нас, тек тада ће се средити наше прилике. Где поштења нема, ту је и све друго пропало, што треба да сачињава погодбе за здрав јавни живот.

А да би и код нас једном настало то време, треба сви да се боримо свима силама, те да то време може и доћи. Па кад успемо, онда ће различне индивидуе неутврђенога морала чучати негде као буљине у својим скровиштима, а не ће пролетати између својих савременика и око њих и приказивати крик свој као неку химну чисте савести, части и поштења.

*

Рекосмо ово неколико речи као увод, да објаснимо: зашто се у јавности морамо чешће да бавимо и онаким стварима, какве се у иоле срећеним народима не би могле ни десити. То није ништа друго, него опет та борба, да се сузбија све оно, што се коси са јавним моралом.

Па и овом приликом принуђени смо и **изазвани**, да се позабавимо са таковом једном јавном појавом. Истина, о самој овој ствари, о којој ће бити речи, већ је било доста говора у јавности, али сад су из те ствари изнесене такове нове или су погрејане старе лажи, да кад се не би побиле, био би то један прави грех за нашу јавност, која је позвана, да не допусти, да се непоштење сасвим осили и да се на очиглед толиким њима, који знају право стање ствари, гази истина и правда.

Дакле, борба за етику и њена начела креће нас на овај посао.

Сад пак хајдемо к самој ствари!

*

Ових дана изишла је у Новом Саду брошира с натписом: »*Две трњине из учитељске баште*«, а у њој се опет пише о скупштинама деоничарског друштва »*Натошевића*«. Потпис је на брошури на место пишчева имена: »*Они, које сви знамо, знаше и знају*«. Као што читаоци могу видети, већ сам тај бедни потпис одаје право умно сиромаштво писца тога недоношчета.

Кад је писац, или кад су писци већ у напред истрчали са тим, да их знамо, држимо, да треба да дигнемо завесу и да их одмах и прикажемо. Дакле, светла и велика имена њихова су прво и прво целом персоном: *Миша Ђорђевић*, а онда нешто и *Милан Ћосић*. Више их нема, више их не може бити, јер онолико неистина и подметања, колико у тој брошури има, сумњамо да би још ко био вољан потписати и примити се ауторства тога жалоснога писанија. А ако хоћемо сасвим искрено да говоримо, онда ћемо одмах признати, да је у овој целој ствари, по свима знацима *само Мишица* као »списатељ« ангажован, — то показује и сметени стил и лабавост логике и лажи и подметања —, и зато ћемо само њега сматрати за тога, »кога знамо«, и с њиме се и разговарати и запитати га за понеке његове наводе у тој брошури. С Ћосићем се не ћемо овде бавити, јер је Ћосић ту само тајни саветник био. Но ако се М. Ћосић или ко други јави, да ипак жели, да и њега сматрамо за аутора, ми ћемо се онда и с њиме разговарати.

Да се на *све* наводе Митичине овде осврнемо, требало би веома много простора у једаред; зато ћемо се позабавити за сада само оним, што је писао о Љуб. Лотићу, а на оно о Ђ. Михајловићу изишао је одговор у прошлом броју.

Још ће добро бити да споменемо, ради карактеристике Митицине, да је натпис овога »сочиненија« свога због сиромаштва духовнога копирао по оном Симе Лукина Лазића »Двије оскоруше«, али тако жалосно и неспретно, да је то управо за подсмех. Не зна се управо, ко су те две трњине, али изгледа, да би то била „она двојица“. Но карактеристично је само то, да је Митица *јео* те две трњине, јер вели он, да су му опоре. Дакле, хоће, хоће Митица да гризе, где не треба! Уз то, Митица је оставио обућу правде и истине пред уласком у учитељску башту, кад је зашао у трње, и тако је он заиста као онај »бос у трњу«, зато и дадосмо овакав натпис овоме своме осврту на његово ишчадије.

Но хајдемо сад ближе к правој ствари, па ће се видети, куда све зарива Митица своје зубе. Да бисмо ово боље показали, поделићемо ово писање на толико одељака, колико је *главних* лажи Митица изнео. Ми морамо да употребимо реч *лаж*, јер само та реч покрива онај појам, који је противност од истине. Реч: *неистина* већ не казује тај појам потпуно, као што треба, јер може ко да је употребљава и случајно, из заблуде. Али кад се хотимично говори неистина, ту је већ и зла намера, а том је име само *лаж*.

А сад ево тих лажи:

Прва лаж.

Митица тврди, да је »заслуга двојице великих учитеља«, што је прва скупштина »Натошевићева« била »овака«. Но на против, то је заслуга баш самога Митице, јер он је први почео *иза леђа свима* да шурује, а да изигра и слогу и братство и резон. Специјално Лотић је тек на неколико дана пред прву скупштину чуо за те махинације Митичине, те је очигледна лаж, да се 14 дана није ни јело нити спавало. И слеп би морао видети, да је циљ био тај, да Митица створи таке погодбе у друштву, да он и његови буду у њем све и сва! Само се је мали Митица у овом послу свом показао у истини мали. То је оно: Пошљи онога на војску, па седи па плачи. Спремао човек неку победу па — постао други Алавантић. Прави пуч и фуч! А у свем овом шта је кривица Лотићева? Што је *као акцијонар* смео заступати своје мнење и, помислите, није помогао Митици да победи с његовим ћошкастим смицалицама, да се усвоји оно, са чим се Лотић не слаже. Па онда, буд је Митица вукао плаћу и био власт у друштву, а други зар ни слобода мишљења да нема! И то тако сме да жели охоли и уображени Митица, и још да се размеће својим слободоумљем! Ништа Лотић није Митици учинио, нити је с њиме ишто имао, осим што је у скупштини своје ми-

шљење заступао. И за тако невину ствар толико дрскости од Митице! Има у Српству око три стотине новчаних завода и земљорадничких задруга и ни о једној се не пише, него једино о „Натошевићу“, а само зато, јер се није испунила жеља малога а охолога Митице.

Друга лаж.

Као другу лаж споменућемо ону читаву веригу ситних лажи, које би Митица подмукло да *подмешне* Љ. Лотићу. На име, напред је казао, да и њему посвећује ове редове и сад штогод се десило у »Натошевићу« или око »Натошевића«, он то свугде неосетно гура и Лотићу. Из тога се јасно види зла намера и поквареност мотива, тим већма, јер је Лотић саразмерно веома ретко ишао у друштво »Натошевић« а апсолутно се није мешао у друштвене послове, осим што је суделовао на скупштинама, те тако не зна ни десети део тих догађаја у „Натошевићу“. Тако Љубомир Лотић не зна ни за какве разговоре, које је бајаги Митица (страшан ли је!) забранио, па ни све оно друго, што Митица спомиње, да се у друштву збивало, — премда знамо, да то није тако, као што Митица приповеда, — али ипак зато Митица је све то тако написао, као и да се на Лотића може односити. И то је тај, што није лукав!

Трећа лаж.

Лаж је, да су се држале конференције свако вече за 14 дана, а уз ову лаж сасвим пристаје и њена друга, да су се најуже конференције држале у епископском двору у референтској канцеларији, где ни једне једине таке конференције није било. Ето тако се лаже са управитељске катедре!

Четврта лаж.

»Из његових« (Лотићевих) руку потицала је и враћала се *сва* кореспонденција. Кад смо ово прочитали, просто нам је стид ударио у лице, да управитељ више девојачке школе може тако јавно да лаже. Молимо Вас, толико и толико деоничара, који сте дописивали и знате с киме, у интересу правде и истине напишите писмо и реците Митици, да је то срамна лаж, јер бар ви знате, с киме сте дописивали.

Пета лаж.

»Један дан је један писао у »Браник«, а сутра дан у »Српство«, а други је писао први дан у »Српство«, а сутра у »Браник«. Ово је смела лаж. Лотић је написао један једини чланак у »Бранику«, у којем је побио ваше лажи и одговорио је после на ваше одговоре у две краће нотице. То ће уредништво у свако доба потврдити. (Тако је! — Ур. »Бр.«) То је *све* његово писање о овој ствари. Митице, Митице, како се слаже онакав поступак са моралном поуком: »не лажи!«

Шеста лаж.

Сасвим достојна петој лажи је и ова шеста, да је »један мудри правник« рекао: »Растерајте их, дигните ви на њих песнице!« Ко је то рекао, кад је рекао и ко вас је растеривао песницама? Нека одговори Митица на то. Но на то он не може одговорити, јер је и то пресна лаж.

(Свршиће се.)

Саобраћај.

— **Поскупила железничка вожња.** Од 1. јула о. г. поскупиће тарифа за особни саобраћај, Према томе ће се на пр. од Новога Сада у Будимпешту плаћати на брзим возовима I. класа К32. 30, II. класа К 20·90, III. класа К 15·20; на особним и мешовитим возовима I. класа К 32·80, II. класа К 15·20, III. класа К 9·30. И на *брзим возовима* биће *трећа класа* те ће путници II. класе у удобности добити вредност веће тарифе.

Добро, добро, али докле ће државне железнице већ подизати тарифе?

— **Ручни пртљаг путника.** Од сада ће путници на кр. уг. државним железницама моћи у особним вагонима носити само онолико ручнога пртљага, колико може стати над и под њиховим седиштем; на седишта и по ходницима није слободно метати пртљаг. Погодност ће добити само путници треће класе, који могу собом увети у вагон онолико оруђа за рад и другог ручног пртљага, колико пешаци обично носе.

ВОЈНЕ ВЕСТИ.

— **Примање питомаца у пешачку кадетску школу у Каменици код Петроварадина за школску годину 1912|13. (половицом септембра).** Заповедништво ц. и кр. пешачке кадетске школе у Каменици јавља нам ово:

У први се разред примају аспиранти од 14. до 17. године, који су барем са довољним успехом свршили четири нижа разреда реалке, гимназије, уг. грађанских школа, или осам разреда хрватских виших пучких школа у Оточцу, Огулину, Сиску, Новој Градишки, Вировитици, Копривници, Сл. Броду, Глини, Крижевцима и Нашици. Недовољан успех у латинском и грчком језику не узима се у обзир.

Молбенице треба да су поткрепљене домовницом, сведоџбом војничког лечника, школским сведоџбама школске године 1910|11. и сведоџбама школске године 1911|12. Ако би се аспирант имао подврћи каком поновном испиту, онда нека молбеници прикључи привремену сведоџбу. Молбенице се имају најкасније до 12. јула 1912. управити на заповедништво најближе кадетске школе.

Непотпуне молбенице или молбенице, које се не би подастрле путем школског заповедништва, најзад молбенице, које би прекорачиле утаначени рок, не узимају се у обзир. У молбеници се осим потписа мора безуветно навести сталеж (звање) и адреса молитеља. Пријамни се испит полаже половицом септембра. Дозвољено је аспирантима, да би лакше доказали своју способност, полагати испит и на материнском језику. Немачки језик морају у толикој мери знати, да буду кадри схваћати предавање из оних предмета, који се на немачкоме језику предају. Језик пак предавања је немачки и српско-хрватски.

Све потанкости као: примерак молбенице, попуст код прекорачене старости кандидата, предзнање и наобразба, опсег пријамног испита, школарина и т. д., налазе се у расписаном стечају (Konkursausschreibung), који примерак се код заповедништва ове школе бесплатно добити може уз припослану поштарину.

Трговина и промет.

Новосадска пијаца.

24. априла 1912.

Пшеница асаз	К	22 80.90—
Пшеница средња	„	21·——·—
Зоб	„	19 90——·—
Јечам	„	20—.—
Кукуруз	„	18 40.60.80
Дањик	„	30—
Горушица	„	16·——·—
Пасуљ бели	„	24·——·—
Пасуљ жути	„	25·——·—
Пасуљ кулаш	„	25·——·—

Све од 50 кила.

Управник: Др. Мих. Полит-Десанчић.
Одговорни уредник: Јанко Перић.

ОГЛАСИ.

На продају један
Бенз автомобил
20 коњских снага јачине
КОРНЕЛ СЛАВИ
Н. Сад, Јелисавет. трг 1.
246 1—1

†
Јавна захвала.

Потписана као снаја незаборављеног свога девера

НИКОЛЕ ДЕМЕТРОВИЋА,

бившег трговца и поседника у Ст. Молдави,

и овим путем се топло захваљујем свима онима, који су незаборављеном покојнику при укопу последњу почаст указали.

Нека је хвала пречасном свештенству, г. учитељу и певцима, који су покојника опојали, топло се захваљујем добрим сељанима, који су покојника до вечне куће носили и свима, који су га испратили.

Топло саучешће послужи ми као мелем у дубокој тузи мојој.

уд. Емилија Деметровић
рођ. Манојловић
снаја.

247 1-1

Требам два шнајдерска помоћника
једног за цивилна, а једног за свештеничка одела. Ступити могу одмах. Са понудама обратити се на
242 2—3 СВЕТОЗАРА ИВИЋА
кројача свештеничког одела,
НОВИ САД, Дунавска улица број 10.

НА ЗНАЊЕ

сваком ко има клавир, па га жели полирати, штимовати или ма у чему оправити. Обилазећи с радником наше муштерије по свим крајевима, можемо том приликом сваки клавир узети у посао, ако нам се за времена пријави. 241 3-12

БРАЋА МИХАИЛОВИЋ У БЕЧУ,
стовариште, клав. пијанина и хармонијума
WIEN V., Margarethenstrasse № 80.

ЛЕКОВИТО КУПАТИЛО
„РУСАНДА“
У МЕЛЕНЦИМА
(Торонталској жупанији) — у јужној Угарској

Отворено је од 1. (14.) маја до 1. (14.) септембра сваке године. Специјално лечи: **Севотине хроничну реуму, Скрофулу** у свима њеним облицима и појавама. **Кожне болести,** које нису у стању биле никакове лековите масти излечити, — нарочито Psorias и Prurigo. Код женских **неуредан крвоток,** и живчане болести. Сигуран успех у лечењу **Костоболе** Caries. Necrosis-а, у коме премашује најчувенија интернационална купатила. **Са успехом** лечи **застарели Луес.** — Станови се састоје из четири модерно удешена **хотела са 74 собе, Курсалон, кафана, изврсна кухиња, добра музика, цветни парк,** са удобним клупама, — **гласовир, куглана, билиард** стоји на расположењу купалишним гостима. — Ближа извешћа и проспекте на захтев и бесплатно шаље **управа купатила „Русанде“** 205 19—

„Најбољи шпирцер за вино и шампањер.“
Главно стовариште за Нови Сад код:
Микина и Стојковића
237 6—15

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на **упражњено учитељско место** на срп. нар. школи **у Осеку.** Са овим учитељским местом скопчана су ова берива: 1.) у име годишње плате 1200 К.; 2.) стан у нарави; 3.) петогодишњи доплатци по 120 К.; 4.) месни школски доплатак у име отштете за дрва и башту у износу од 200 К.; 5.) сваке друге године награда од 120 К за држање пофторне школе, коју ће дужност изабрани учитељ сваке друге године обављати; 6.) у име писаћег паушала 20 К.; 7.) од сараке и парастоса, где позван буде, 2 К. Дужности су прописане Школском Уредбом од 1872. год. Изабрани учитељ дужан је сваке недеље и празника каталог с децом држати, при сваком богослужењу у цркви бити и за певницом појати. Изабрани учитељ, који би толико музички образован био, да би могао примити се коровођства у певачком друштву, имао би за то посебну награду од 600 К. Рок стечају је шест недеља дана од дана првог увршћења овог стечаја у званичном листу. Службу ће изабрани учитељ наступити 1. септембра т. г. по нов. Ваљано инструисане молбе имају се до одређеног рока потписаном председништву поднети.

Из седнице месног школског одбора, држане у Осеку, 20. III. (2. IV.) 1912. 244 1-3

Лазар Богдановић, с. р.
председник.

Јован Николић, с. р.
перовођа.

ОНИ УЧЕНИЦИ

и ученице, који су код мене уписани од чести за писмени а од чести за усмени трговачки наставни течај, моле се, да што раније почну, и то тим пре, што ја иначе не бих могао примити јемство за добар успех на испиту у Бечу. — Писмена питања само уз ретур марку.

248 1—3 Проф. Ј. МОГАН
Нови Сад, Футошка улица број 104.

188. sz. kig. 1912.

Arlejtési hirdetmény.

Alulirott község elöljárósága a község belterületén létesitendő 7 drb. »Northon« mélykut furására árlejtést hirdet.

Felhivatnak a munkálatokat elnyerni ohajtók, hogy irásbeli zárt ajánlataikat a terv és költségvetéssel együtt folyó évi május hó 28-án délután 5 óráig a községi elöljáróságnál személyesen avagy postán nyujtsák be.

Ajánlatot csakis hatósági engedélylyel biró kút furási vállalkozó adhat be. Ennek igazolására az elöljáróság elött ismeretlen vállalkozók az engedély másolatát az ajánlathoz feltétlenül csatolják, mert ellenesetben ajánlataik figyelembe nem vétetnek.

Ajánlattevők tartoznak 500 kor. készpénzt vagy értékpapirt a községi pénztárnál bánatpénzül letétbe helyezni s az ezt igazoló letéti nyugtát, avagy postai feladó vevényt, vagy ennek közjegyzőileg hitelesitett másolatait az ajánlathoz csatolni.

A község ajánlattevővel szemben semminéven nevezendő kötelezettséget nem vállal.

A község fentartja magának azon jogot, hogy ajánlattevők közt — tekintet nélkül a felajánlott összegekre — szabadon válasszon.

Mozsor, 1912. május 1-én.

Lalin János jegyző. 245 1—2 **Bedov Milán** biró.

Власник и издавалац: Деон. друштво Браник.
Парна штампарија д. д. Браника у Н. Саду.